

פרק 2

זכויות ושירותים מטעם המוסד לביטוח לאומי

אוגדן זכויות לילדים ובוגרים עם מוגבלות פיזית

איל"ן - איגוד ישראלי לילדים נפגעים (ע"ר) בשיתוף נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, משרד המשפטים, והקליניקה לזכויות אנשים עם מוגבלות, האוניברסיטה העברית

2. זכויות ושירותים מטעם המוסד לביטוח לאומי

2.1. קצבת נכות כללית

★ מהי הזכות?

קצבת נכות כללית היא קצבה שהמוסד לביטוח לאומי משלם בכל חודש למי שכושרם לעבוד ולהשתכר נפגע בשל ליקוי בריאות גופני, שכלי או נפשי.

סכום קצבת הנכות החודשית נקבע בהתאם לדרגת האי-כושר (אובדן כושר העבודה) שנקבעה למבוטחים. להלן הסכומים ליחיד (הנתונים מעודכנים ל-1 בינואר 2020):

- דרגה מלאה בשיעור 100% או 75% – קצבה חודשית מלאה בסך 3,321 ש"ח.
- דרגה חלקית בשיעור 74% – קצבה חודשית חלקית בסך 2,242 ש"ח.
- דרגה חלקית בשיעור 65% – קצבה חודשית חלקית בסך 2,027 ש"ח.
- דרגה חלקית בשיעור 60% – קצבה חודשית חלקית בסך 1,908 ש"ח.

👉 מי זכאי?

מבוטחים בביטוח הלאומי תושבי ישראל מגיל 18 עד גיל פרישה שמתקיימים בהם כל התנאים האלה:

1. נקבעה להם נכות רפואית בשיעור של 60% לפחות או בשיעור של 40% אם בגין אחד מליקוייהם נקבעה נכות רפואית בשיעור של 25% לפחות.
2. נקבע שעקב נכותם הם אינם מסוגלים לעבוד, ונקבעה להם דרגת אי-כושר באחד מהשיעורים האלה: 60%, 65%, 74%, 100%.
3. אין להם הכנסה בפועל מעבודה או שהכנסתם אינה עולה על 60% מהשכר הממוצע במשק (6,331 ש"ח נכון ל-1 בינואר 2020) לפני הגשת התביעה. באשר למי שכבר הוכרו בביטוח הלאומי ומקבלים קצבת נכות, **ראו את גובה ההכנסה בהמשך הפרק, בסעיף "חשוב לדעת – חוק לרון"**.

✓ כיצד אפשר לממש את הזכות?

אופן הגשת התביעה

יש למלא בהתאם להוראות את טופס תביעה לקצבת נכות כללית (טופס 7801). טופס זה וטפסים אחרים אפשר למצוא באתר הביטוח הלאומי: www.bit.ly/Tfasim_Btl.

למי שמתמודדים עם כמה מחלות או ליקויים מומלץ להכין את כל המסמכים והבדיקות

הרלוונטיים לכל הליקויים, שכן הם עשויים להגדיל את אחוזי הנכות שייקבעו במסגרת התביעה.

עובדים עצמאים צריכים להצהיר במחלקת הביטוח והגבייה בסניף הביטוח הלאומי על השינויים בעבודתם ובהכנסותיהם עקב הנכות, ועליהם לצרף את השומות האחרונות של מס ההכנסה שברשותם.

חשוב לדעת !

אפשר למסור את המסמכים באחת מהדרכים האלה:

- 1) להגיש את התביעה לסניף המוסד לביטוח לאומי הקרוב למקום המגורים;
- 2) למלא תביעה מקוונת באתר הביטוח הלאומי ולצרף את המסמכים הנוספים אונליין;
- 3) לשוחח בטלפון *3928 עם נציג שירות המסייע במילוי התביעה ובשליחת המסמכים.

4. לאחר הגשת תביעה לקצבת נכות כללית מקבלים הזמנה להופיע לפני ועדה רפואית לצורך קביעת אחוזי הנכות הרפואית.

חשוב לדעת !

המוסד לביטוח לאומי מפעיל ללא תשלום את יד מכוונת, ייעוץ והכנה לוועדות הרפואיות של הביטוח הלאומי. לקביעת פגישה חייגו *2496

2.2. קצבת נכות כללית – מסלול מהיר לאנשים עם מוגבלות קשה

מהי הזכות? ★

כדי להקל על אנשים עם מוגבלות קשה וכדי שיקבלו טיפול מהיר בעניינם נקבע מסלול מהיר שבו הטיפול בתביעה מסתיים בתוך 30 יום.

מי זכאי? 🖱️

מבוטחים בביטוח הלאומי שהגישו תביעה לקצבת נכות כללית ומשתייכים לאחת מהאוכלוסיות האלה:

- חולי ALS המקבלים טיפול ברילוטק (Rilutek);

- מושתלי כליה, לב, ריאות, כבד, לבלב או מח עצם בשנה הראשונה לאחר ההשתלה;
- חולים במחלות קשות או זיהומיות המקבלים טיפולים פעילים;
- חולים בשחפת קשה;
- חולים במחלה ממארת הנמצאים בשלבי טיפול אקטיבי במחלה או חלילה במצב סופני.

✓ כיצד אפשר לממש את הזכות?

1. בזמן מילוי טופס התביעה יש לחתום על סעיף הסכמה כי רופא יקבע את אחוזי הנכות הרפואית על פי מסמכים בלבד, ללא זימון לבדיקה רפואית.
2. רופאי המוסד לביטוח לאומי יחליטו אם הטיפול בתביעה ייעשה במסלול המהיר ואם נוכחותם של מבקשי הקצבה אומנם אינה נדרשת בוועדה הרפואית לצורך קביעת זכאותם.
3. אם לדעת הרופאים אי אפשר לקבוע את דבר הזכאות ללא נוכחות התובעים, תינתן להם עדיפות בזימון לוועדה הרפואית.

! חשוב לדעת – חוק לרון

- 1) ועדת לרון הוקמה בשנת 2005 כדי לבחון את שילובם של אנשים עם מוגבלויות בשוק העבודה. בעקבות המלצות הוועדה נכנס לתוקף ב-1 ביולי 2009 תיקון לחוק הביטוח הלאומי. מטרתו המוצהרת של התיקון לחוק הייתה לשפר את תנאיהם של אנשים עם מוגבלות היוצאים לעבודה בלי לפגוע בזכויות של מי שאינם עובדים.
- 2) על פי חוק זה אנשים עם מוגבלויות שהשתלבו בשוק העבודה יוכלו להמשיך לקבל קצבת נכות כללית, וההכנסה מהשכר ומהקצבה יחד תהיה תמיד גבוהה יותר מההכנסה מהקצבה לבדה.
- 3) חוק לרון מבוסס על כמה עקרונות מרכזיים:
 - א. ככל שמשתכרים יותר מהעבודה כך תהיה ההכנסה הכוללת גדולה יותר (קצבת נכות + הכנסה מעבודה = הכנסה כוללת): סכום השכר מהעבודה והקצבה יחד יהיה גבוה יותר מהקצבה בלבד.
 - ב. דרגת האי-כושר שנקבעה לא תופחת בשל הגדלת ההשתכרות מהעבודה.
 - ג. המוסד לביטוח לאומי אינו יכול לקרוא לעובדים להיבדק שוב לזכאות לקצבה רק משום שיצאו לעבוד.
 - ד. הקצבה תשולם עד לגובה התקרה (11,400 ₪ ליחיד ללא ילדים נכון ל-1 בינואר 2020) ותקווז באופן יחסי לשכר.

2.3. גמלת ילד נכה

★ מהי הזכות?

קצבה חודשית שהביטוח הלאומי משלם להורה בעבור ילד, לרוב בן 91 ימים עד 18 שנים ושלושה חודשים, בהתאם ללקות שיש לילדים (על פי הגדרת המוסד לביטוח לאומי) ולמידת התלות שלהם בזולת. במצבים מסוימים הזכאות ניתנת גם מגיל לידה.

הקצבה שלו מחושבת באחוזים מקצבת יחיד מלאה לילד, שסכומה 2,229 ₪ (נכון ל-1 בינואר 2020).

יש שלוש רמות זכאות לקצבת ילד נכה (הסכומים נכונים ליום 1 בינואר 2020):

1. סכום גמלה חודשית בשיעור של 50% הוא 1,268 ₪ (הסכום כולל תוספת בסך 153 ₪).
 2. סכום גמלה חודשית בשיעור של 100% הוא 2,608 ₪ (הסכום כולל תוספת בסך 379 ₪).
 3. סכום גמלה חודשית בשיעור של 188% הוא 4,773 ₪ (הסכום כולל תוספת בסך 582 ₪).
- להורה לילד מונשם משולמת תוספת לקצבה בסך 1,850 ₪.

ילד שיש לו יותר מבעיה רפואית אחת המזכה אותו בקצבה, תשולם לו הקצבה לפי הבעיה הרפואית המזכה בסכום הגבוה ביותר.

תקופת התשלום

- הגמלה משולמת החל מהחודש שבו הוגשה התביעה. אם נתקיימו בילד התנאים המזכים בגמלה גם בתקופה שקדמה להגשת התביעה, תשולם הגמלה למפרע בעד התקופה האמורה, עד 12 חודשים לכל היותר.
- גמלת ילד נכה משולמת עד גיל 18 ושלושה חודשים.

👉 מי זכאי?

יש ארבעה תנאי זכאות לקבלת הקצבה:

1. הילד הוא ילדם של מבוטחים תושבי ישראל

א. הילד הוא ילדם של מבוטחים תושבי ישראל או ילדם של מי שהיו מבוטחים ונפטרו בהיותם תושב ישראל.

ב. אם מדובר בילד עולה חדש שעלה בלי הוריו, תיתכן זכאות לקצבה בתנאי שעלה עם אפוטרופוס או בן משפחה אחר שהוא אחד מאלה: אחיו, אחותו, סבו, סבתו, דודו או דודתו.

2. הילד מתגורר בישראל

יש לפנות למוסד לביטוח לאומי לפני יציאה לחו"ל עם הילד. בתנאים מסוימים אפשר להמשיך לקבל גמלת ילד נכה גם בחו"ל.

3. הילד מתגורר בבית המשפחה

קצבת ילד נכה נועדה לאפשר להורים ולעודדם לטפל בילד במסגרת המשפחה. במקרים האלה אין זכאות לקצבת ילד נכה:

א. הילד שוהה במוסד – ילד השוהה במוסד בתנאי פנימייה שניתנים בו שירותי ריפוי, סיעוד או שיקום אינו זכאי לקצבת ילד נכה. עם זה במקרים האלה אפשר להגיש תביעה בעבור ילד השוהה במוסד:

- ההורים נושאים בכל הוצאות אחזקתו במוסד;
- במשפחה יש עוד ילד נכה המקבל קצבה;
- הילד עתיד להשתחרר מהמוסד, ויש אישור על תאריך השחרור ותוכנית לשילוב הילד בקהילה.

ב. הילד מאושפז בבית חולים – אם ילד נכה המקבל קצבה מאושפז בבית חולים לצורכי ריפוי או שיקום, תשולם קצבתו למשך שנה מיום האשפוז. בתום שנה מיום האשפוז תיבדק מחדש זכאותו לקצבה בהתאם לסיבות האשפוז.

ג. ילד במשפחת אומנה – הורים ביולוגיים של ילד המטופל במשפחת אומנה אינם זכאים לקצבת ילד נכה. משפחת אומנה לילד עם צרכים מיוחדים מקבלת דמי אחזקה מוגדלים ממשרד הרווחה, ולכן היא אינה יכולה לקבל קצבת ילד נכה מהביטוח הלאומי.

יש לציין כי משפחת אומנה זכאית להטבות מסוימות מהביטוח הלאומי בעבור ילד נכה מונשם ולזכויות מסוימות הנלוות לגמלת ילד נכה.

4. לילד יש מוגבלות מזכה

הזכאות היא רק לילד שיש לו מוגבלות הכלולה ברשימת המוגבלויות המזכה. **לא כל מוגבלות מזכה בגמלת ילד נכה.**

רשימת המוגבלויות (כהגדרת המוסד לביטוח לאומי: מחלות וליקויים) המזכה מובאת באתר המוסד לביטוח לאומי: www.bit.ly/likuim.

להלן הסבר על חלק מהמוגבלויות הכלולות ברשימה:

א. ילדים עם עיכוב התפתחותי – בני 91 ימים עד 3 שנים אשר בשל עיכוב התפתחות חמור אינם מסוגלים לבצע את מרבית הפעולות ותנועות הראש, הגפיים והגו הרגילות לבני גילם.

ב. ילדים התלויים בעזרת הזולת – בני 3 עד 18 ושלושה חודשים התלויים לחלוטין בעזרת הזולת – זקוקים לעזרה בכל שעות היממה בביצוע כל פעולות היום-יום (הלבשה, אכילה, רחצה, היגיינה אישית וניידות עצמית בבית) – זכאים לגמלה בשיעור של 188%.

ג. ילדים הזקוקים להשגחה קבועה – בני 91 ימים עד 18 שנים ושלושה חודשים הזקוקים להשגחה קבועה של הזולת בכל שעות היממה בשל חוסר יכולת שלהם להבחין בגורמי סיכון להם או לזולת או בשל אירועים רפואיים תכופים הדורשים טיפול מיידי של אדם אחר (כגון ילדים שיש להם מוגבלות שכלית בינונית, חמורה או קשה או הפרעת התנהגות חמורה או מחלות קשות מסוימות). מדובר בילדים שאי אפשר להשאירם לבד אפילו לפרקי זמן קצרים ויש עליהם השגחה בפועל בכל שעות היום.

ד. ילדים הזקוקים להשגחה חלקית – לבני 91 ימים עד 18 שנים ושלושה חודשים הזקוקים להשגחה חלקית של הזולת כדי למנוע מצבי סיכון החורגים במידה ניכרת מילדים בגילים בשל ליקוי או מחלה כרונית (כגון אלרגייה מסכנת חיים או דושן בשלב התחלתי), בעיה התנהגותית או הבנה לקויה (כגון הפרעת קשב וריכוז קשה או מוגבלות שכלית קלה).

ה. ילדים עם ירידה חמורה בשמיעה – מהלידה עד גיל 18 ושלושה חודשים.

ו. ילדים עם ליקוי ראייה חמור – לבני 91 ימים עד 18 ושלושה חודשים.

ז. ילדים הזקוקים לסייע בתקשורת – לבני 3 עד 18 ושלושה חודשים הזקוקים לסייע בתקשורת בשל היעדר מוחלט של יכולת לתקשורת מילולית המקובלת בקרב בני גילם.

ח. ילדים הזקוקים לטיפול רפואי מיוחד או קבוע – לבני 91 ימים עד 18 ושלושה חודשים.

ילדים מגיל לידה המקבלים טיפול רפואי קבוע בבית חולים זכאים במקרים מסוימים לגמלה בשיעור 188%.

ניצד אפשר לממש את הזכות? ✓

אופן הגשת התביעה

יש למלא בהתאם להוראות טופס תביעה לקצבת ילד נכה (טופס 7821). טופס זה וטפסים נוספים אפשר למצוא באתר הביטוח הלאומי: www.bit.ly/KitzbatYeled.

חשוב לדעת !

אפשר למסור את המסמכים באחת מהדרכים האלה:

- 1) להגיש את התביעה לסניף המוסד לביטוח לאומי הקרוב למקום המגורים;
- 2) למלא תביעה מקוונת באתר הביטוח הלאומי ולצרף את המסמכים הנוספים אונליין;
- 3) לשוחח בטלפון *3928 עם נציג שירות המסייע במילוי התביעה ובשליחת המסמכים.

כאמור, באתר הביטוח הלאומי אפשר למצוא את רשימת הליקויים והמחלות המזכים בקצבת ילד נכה וגם פירוט נרחב שסייע בהגשת התביעה בהתאם לסוג הליקוי.

ערעור

אם לא אושרה גמלה, אושרה גמלה חלקית, אושרה גמלה לתקופה זמנית או לא אושר תשלום למפרע בעד התקופה המרבית, אפשר להגיש ערר לוועדת העררים של המוסד לביטוח לאומי בתוך 90 ימים מיום שהתקבל מכתב ההחלטה.

אפשר לערער לבית הדין האזורי לעבודה על החלטת ועדת העררים של המוסד לביטוח לאומי בתוך 60 יום מיום שהתקבל מכתב ההחלטה.

חשוב לדעת !

המוסד לביטוח לאומי מפעיל ללא תשלום את יד מכוונת, ייעוץ והכנה לוועדות הרפואיות של הביטוח הלאומי. לקביעת פגישה חייגו *2496

2.4. גמלת ניידות והטבות ניידות

★ מהן הזכויות?

המוסד לביטוח לאומי מעניק מגוון הטבות לאנשים עם מוגבלות בניידות כדי לסייע להם להשתלב בקהילה ולפתח חיים עצמאיים. מרבית ההטבות ניתנות לבעלי רכב, אולם הטבות ניתנות גם למי שאינם בעלי רכב.

👉 מי זכאי?

מי שמתקיימים בהם כל התנאים האלה:

1. תושבי ישראל המתגוררים בישראל;
2. כבר מלאו להם 3 שנים ועדיין לא מלאו להם 67 שנה;
3. הוועדה הרפואית של משרד הבריאות קבעה להם אחוזי מוגבלות בניידות עקב ליקוי ברגליהם, על פי רשימת ליקויים מוגדרת.

להלן פירוט ההטבות לאנשים עם מוגבלות בניידות:

1. **הלוואה עומדת** – ניתנת לאנשים מוגבלים בניידות הרוכשים כלי רכב חדש. מטרת הלוואה היא מימון מלא או חלקי של המיסים החלים על הרכב. שיעור הלוואה משתנה בהתאם לאמות מידה מסוימות (שיעור המוגבלות של האדם בניידות, היותו בעל רישיון נהיגה או חסר רישיון, נפח המנוע שנקבע למוגבלים בניידות).

⚠ חשוב לדעת

לעניין הלוואה עומדת, על אנשים המוגבלים בניידות לקבל את האישור להלוואה **לפני** רכישת הרכב שבעבורו הם רוצים את הסיוע.

2. **קצבת ניידות לבעלי רכב** – קצבה חודשית להשתתפות בהוצאות השימוש ברכב המשולמת לאנשים מוגבלים בניידות בעלי רכב. סכום הקצבה נקבע בהתאם לשיעור המוגבלות של האדם בניידות, להיותו בעל רישיון נהיגה או חסר רישיון נהיגה ולגודל הרכב.
הקצבה משולמת למי שנקבעה להם מוגבלות בניידות בשיעור של 40% ומעלה אם הם בעלי רישיון נהיגה, ו-60% ומעלה אם הם חסרי רישיון נהיגה.
3. **קצבת ניידות לחסרי רכב** – קצבה חודשית למימון הוצאות הניידות המשולמת לאנשים מוגבלים בניידות חסרי רכב.

הקצבה משולמת לכל אחד מאלה:

- א. למי שמלאו לו 18 שנים, נקבעה לו מוגבלות בניידות בשיעור של 80% לפחות, הוא משתכר ואיננו מקבל קצבת נכות כללית לפי חוק הביטוח הלאומי.
 - ב. למי שמלאו לו 18 שנים, מקבל קצבה לשירותים מיוחדים ונקבעה לו מוגבלות בניידות בשיעור 100% או שוועדה רפואית קבעה שהוא זקוק לכיסא גלגלים, והוא משתמש בו.
 - ג. למי שמקבל קצבה לילד נכה ונקבעה לו מוגבלות בניידות בשיעור 80% לפחות או שוועדה רפואית קבעה שהוא זקוק לכיסא גלגלים, והוא משתמש בו.
 - ד. לבוגר שנקבעה לו מוגבלות בניידות בשיעור 100% או לקטין שנקבעה לו מוגבלות בניידות בשיעור 80% לפחות או מוגבל בניידות שוועדה רפואית קבעה שהוא זקוק לכיסא גלגלים, והוא משתמש בו. נוסף על כך הוא שוהה במוסד ויוצא ממנו ברכב מנועי לפחות שש פעמים בחודש, ואין גוף הנושא בהוצאות יציאותיו אלו מהמוסד. תנאי נוסף: הוא זכאי לקצבה לשירותים מיוחדים (או לקצבה לילד נכה) אך איננו מקבל אותה מאחר שהוא שוהה במוסד.
- 4. תוספת קצבה -** קצבה חודשית להשתתפות בהוצאות הנסיעה הנוספות למוגבלים בניידות שמשתכרים מעבודה והמרחק למקום עבודתם עולה על 20 ק"מ לכל כיוון.
- 5. זכאות לרכב לאביזרים מיוחדים (ואן) -** המוסד לביטוח לאומי רשאי לתת הלוואה מקרן הלוואות לקניית רכב למוגבלים בניידות הזכאים לרכוש רכב לאביזרים מיוחדים, נוסף על הלוואה עומדת למימון המיסים. הזכאות היא הן לבעלי רישיון נהיגה הן לחסרי רישיון.

מי זכאי?

מי שעומד בכל התנאים האלה:

1. הוועדה הרפואית של משרד הבריאות קבעה שהם זקוקים לכיסא גלגלים, והם משתמשים בו;
2. המכון הרפואי לבטיחות בדרכים קבע שדרוש להם רכב לאביזרים מיוחדים;
3. הם אינם זכאים לסיוע במימון הרכב ממחלקת השיקום, ואם זכאים, בחרו לקבלו בדמי נסיעה לצורך ניידות;
4. חתמו על כתב ההתחייבות המופיע בטופס התביעה.

6. הלוואה לרכישת מתקן הרמה, זרוע או רובוט – הלוואה לרכישת מתקן הרמה, זרוע או רובוט תינתן בהתאם לחשבונית שתנפיק החברה על הרכישה ועל ההתקנה (סכומי הלוואה מתעדכנים מעת לעת ונכונים לינואר 2018):

א. 95% מהסכום הכולל של עלות הרכישה וההתקנה של מתקן ההרמה שנרכש, כולל המיסים החלים על הרכישה ועל ההתקנה, עד לסכום מרבי של 20,107 ₪.

ב. 95% מהסכום הכולל של עלות הרכישה וההתקנה של זרוע או רובוט המסייעים בנשיאת כיסא הגלגלים לתא המטען של הרכב, כולל המיסים החלים על הרכישה ועל ההתקנה, עד לסכום מרבי של 36,744 ₪.

ההלוואה למתקן הרמה הופכת למענק בתום חמש שנים.

מי זכאי?

מי שמקבלים קצבת ניידות וזקוקים לכיסא גלגלים או משתמשים בו ויש ברשותם ובבעלותם רכב המתאים להתקנת מתקן הרמה.

חשוב לדעת !

הזכות להלוואה חדשה למתקן הרמה ניתנת אחת לחמש שנים.

7. הלוואה לרכישה ולהתקנה של אביזרים ברכב לאביזרים מיוחדים – סכום הלוואה לרכישת אביזרים מיוחדים תינתן בסכום השווה לנמוך מסכומים אלו:

א. סכום השווה ל-95% מהסכום הכולל של עלות האביזרים המיוחדים והתקנתם ברכב, כולל המיסים החלים על הרכישה ועל ההתקנה.

ב. סכום השווה ל-95% מהסכום הכולל של עלות האביזרים המיוחדים לפי המחירון המייצג והתקנתם ברכב, כולל המיסים החלים על הרכישה ועל ההתקנה.

ההלוואה ניתנת בעבור אביזרים חדשים בלבד. ההלוואה הופכת למענק בתום חמש שנים.

מי זכאי?

מי שעומדים בכל התנאים האלה:

אנשים המוגבלים בניידות המקבלים קצבת ניידות, זקוקים לכיסא גלגלים ומשתמשים בו, והמכון הרפואי לבטיחות בדרכים קבע שהרכב המתאים להם הוא "רכב לאביזרים מיוחדים", כלומר רכב שאפשר להיכנס אליו בישיבה בכיסא גלגלים או שאפשר לנהוג בו בישיבה בכיסא גלגלים, וכן קבע מהם האביזרים שהם זקוקים להם לשימוש ברכב.

חשוב לדעת !

הזכות להלוואה ניתנת אחת לחמש שנים

- 8. סיוע לרכישה ולהתקנה של אביזרים ברכב פרטי** – הלוואה לרכישת אביזרים לרכב פרטי ניתנת בסכום השווה לנמוך מאלו:
- סכום השווה ל-95% מהסכום הכולל של עלות האביזרים לרכב פרטי והתקנתם ברכב, כולל המיסים החלים על הרכישה וההתקנה.
 - סכום השווה ל-95% מהסכום הכולל של עלות האביזרים לרכב פרטי לפי המחירון המייצג והתקנתם ברכב, כולל המיסים החלים על הרכישה וההתקנה.
- ההלוואה ניתנת אחת ל-12 חודשים מיום ההתקנה.

מי זכאי?

מי שעומדים בכל התנאים האלה:

- אנשים המוגבלים בניידות בעלי רישיון נהיגה בתוקף המקבלים קצבת ניידות.
- המכון הרפואי לבטיחות בדרכים קבע אביזרים הדרושים להם לצורך הנהיגה, בטיחות הנסיעה והשימוש ברכב בשל צרכים מיוחדים.
- הרכב הקובע לגביהם איננו רכב לאביזרים מיוחדים (ואן).

חשוב לדעת !

- מי שזכאי לסיוע או למענק לרכישת אביזרים לפי חוק או הסדר אחר אינו זכאי לסיוע באמצעות הביטוח הלאומי.
- בתוך שישה חודשים מיום ההתקנה יש להגיש חשבונית מס וקבלות מקוריות המפרטות את האביזרים שהותקנו ברכב.

- 9. מיזם לימוד נהיגה ברכב לאביזרים מיוחדים** – בני 17 ומעלה המוגבלים בניידות, והמכון הרפואי לבטיחות בדרכים המליץ שייעזרו ברכב לאביזרים מיוחדים, רשאים להגיש בקשה ללימוד נהיגה.

- אם אין להם רישיון נהיגה, יוכלו ללמוד בתנאי שהמכון הרפואי לבטיחות בדרכים לא קבע שהם פסולים מלנהוג וכן המליץ שייעזרו ברכב לאביזרים מיוחדים;
- אם יש להם רישיון נהיגה, והם זקוקים ללימודים כדי להתכונן למבחן שליטה ברכב

לאביזרים מיוחדים, או המכון הרפואי לבטיחות בדרכים המליץ שיעזרו ברכב לאביזרים מיוחדים, ולפני הרכישה הם מעוניינים להתנסות בנהיגה ברכב זה.

10. שירותי גרירה – אנשים מוגבלים בניידות שרכשו כלי רכב באמצעות הלוואה עומדת ומקבלים קצבת ניידות זכאים לשירותי גרירה אך אינם זכאים לרכב חלופי.

כיצד אפשר לממש את הזכויות הנ"ל?

- יש לפנות ללשכת הבריאות שבאזור המגורים בבקשה להיבדק.
 - עם קבלת הפרוטוקול מלשכת הבריאות יש להגיש תביעה לגמלת ניידות בסניף המוסד לביטוח לאומי במקום המגורים.
- מסמכים חשובים שיש לצרף לתביעה: פרוטוקול בדיקה מלשכת הבריאות המחוזית לעניין שיעור המוגבלות בניידות; רישיון נהיגה; רישיון רכב ופוליסת ביטוח מקיף; אישורי שכר אם ישנם.

ערעור

- על החלטת הוועדה המחוזית אפשר לערער בפני הוועדה לעררים בתוך 60 יום מהיום שנשלחה לנבדקים החלטת הוועדה המחוזית.
- ערעור על החלטת ועדת העררים אפשר להגיש לבית הדין האזורי לעבודה בתוך שישה חודשים מהיום שנמסרה לנבדקים החלטת הוועדה לעררים.
- על החלטת פקיד התביעות של המוסד לביטוח לאומי אפשר לערער לפני בית הדין האזורי לעבודה בתוך שישה חודשים מיום שנמסרה לתובעים ההודעה על ההחלטה.

חשוב לדעת – כפל גמלאות

אם ילד עם מוגבלות זכאי גם לגמלת ילד נכה וגם לגמלת ניידות, יהיה אפשר לקבל כפל גמלאות רק באחד מהמקרים האלה:

1) נקבעו לילד לפחות 80% מוגבלות בניידות או שהוא זקוק לכיסא גלגלים ומשתמש בו.

2) יש במשפחה יותר מילד נכה אחד הזכאי לגמלת ילד נכה או ילד אחד הזכאי לגמלת ילד נכה וילד אחר הזכאי לגמלת ניידות.

2.5. קצבת שירותים מיוחדים (שר"מ)

מהי הזכות? ★

קצבת שירותים מיוחדים משולמת למי שזקוקים לעזרה של אדם אחר בפעולות היום-יום, מגיל 18 עד גיל פרישה, והם אינם שוהים במוסד שניתנים בו שירותי רפואה, סיעוד או שיקום.

ⓘ חשוב לדעת – נפל גמלאות

מי שקיבלו קצבת שירותים מיוחדים לפני גיל הפרישה רשאים לבחור להמשיך לקבלה גם לאחר גיל הפרישה.

יש שלוש רמות זכאות בקצבה, ואלו הם סכומי הזכאות (נכון ל-1 בינואר 2020):

1. קצבה בשיעור 50% ניתנת למי שזקוקים לעזרה רבה בעשיית רוב פעולות היום-יום ברוב שעות היממה או למי שזקוקים להשגחה מתמדת. סכום הקצבה: 1,427 ₪.
 2. קצבה בשיעור 112% ניתנת למי שזקוקים לעזרה רבה בביצוע כל פעולות היום-יום ברוב שעות היממה או זקוקים להשגחה מתמדת. סכום הקצבה: 3,334 ₪.
 3. קצבה בשיעור 188% ניתנת למי שתלויים לחלוטין באדם אחר בעשיית כל פעולות היום-יום בכל שעות היממה. סכום הקצבה: 5,341 ₪.
- למונשמים ניתנת תוספת קצבה בסך 1,850 ₪.

מי זכאי? 🖱️

1. מבוטחים בביטוח הלאומי מגיל 18 עד גיל פרישה העומדים **בכל** התנאים האלה:

- א. עזרה או השגחה – מבוטחים הזקוקים לעזרה של אדם אחר בביצוע פעולות היום-יום (לבישה, אכילה, נידודת בבית והיגיינה אישית) או להשגחה מתמדת למניעת סכנת חיים לעצמם או לאחרים. כמו כן הזכאות לקצבה ושיעוריה נבדקים גם בהתאם לצורך בעזרה במשק בית: הכנת מזון, הפעלת מכשירי חשמל, תחזוקת הבית, קניית וסידורים מוסדיים וכספיים.
- ב. גיל – הזכאות היא מגיל 18. מבוטחים שהגיעו לגיל הפרישה אינם זכאים לקצבה אלא אם כן הוגשה תביעה שישה חודשים אחרי גיל הפרישה לכל המאוחר, ורופאי הביטוח הלאומי קבעו שהיו זכאים לקצבה בתקופה שלפני הגעתם לגיל זה.
- ג. שוהים בישראל – בתנאים מסוימים אפשר לקבל קצבה גם כאשר המבוטחים שוהים בחו"ל.

2. המבוטחים עומדים באחד מהתנאים האלה:

א. המבוטחים מקבלים קצבת נכות כללית מהביטוח הלאומי, והמוסד לביטוח לאומי קבע להם נכות רפואית של 60% לפחות (חלק מסעיפי הליקוי אינם מובאים בחשבון לעניין הזכאות לשירותים מיוחדים).

ב. המבוטחים אינם מקבלים קצבת נכות, אך הביטוח הלאומי קבע להם נכות רפואית בשיעור של 75%, ובלבד שהם עונים גם על התנאים האלה:

- הם אינם מקבלים קצבה מיוחדת לנפגעי עבודה מהביטוח הלאומי ואינם מקבלים תשלום בעד טיפול אישי או בעד עזרה בבית על פי כל חוק שהוא.
- הכנסתם החודשית מעבודה אינה עולה על חמש פעמים השכר הממוצע – 52,755 ₪ (נכון לינואר 2020).

3. המבוטחים אינם מקבלים הטבות במסגרת גמלת ניידות אלא אם כן ועדה רפואית של משרד הבריאות קבעה להם מוגבלות בניידות בשיעור של 100% או שהם זקוקים לכיסא גלגלים ומשתמשים בו או מרותקים למיטה. כמו כן, אם הם בעלי רכב, הם יהיו זכאים לקצבה רק אם נקבעה להם נכות בשיעור של 100% לפחות או מקבלים שר"מ בשיעור של 112%.

4. המבוטחים אינם שוהים במוסד שניתנים בו שירותי רפואה, סיעוד או שיקום.

✓ כיצד אפשר לממש את הזכות?

אופן הגשת התביעה

1. יש למלא בהתאם להוראות טופס תביעה לקצבת שירותים מיוחדים (טופס 7849). כמו כן יש לצרף את המסמכים האלה:

א. **מסמכים רפואיים** – סיכומי מחלה או כל מסמך רפואי אחר המפרט את כל המחלות הכרוניות, הטיפולים והתרופות.

ב. **תלושי שכר של חצי השנה האחרונה** – למי שהחליפו מקום עבודה בשנה האחרונה.

ג. **יפוי כוח** – אם מגישי התביעה והחתומים עליה אינם תובעי הקצבה עצמם, יש למלא את סעיף 2 בטופס התביעה ולצרף יפוי כוח, צו אפוטרופוס או פסק דין.

2. אפשר למסור את המסמכים באחת מהדרכים האלה:

- להגיש את התביעה לסניף המוסד לביטוח לאומי הקרוב למקום המגורים.
- למלא תביעה מקוונת באתר הביטוח הלאומי ולצרף את המסמכים הנוספים אונליין (באתר: www.bit.ly/tviatsharam).
- לשוחח בטלפון *3928 עם נציג שירות המסייע במילוי התביעה ובשליחת המסמכים.

2.6. שיקום מקצועי

מהי הזכות? ★

שיקום מקצועי הניתן על ידי המוסד לביטוח לאומי כולל לימודים אקדמיים או מקצועיים, מימון אביזרי לימוד, תמיכה במהלך הלימודים וסיוע בהשמה בעבודה.

מי שנקבעה להם נכות רפואית מתחת ל-65% יהיו זכאים ל-12 חודשים של שיקום מקצועי אלא אם יש נסיבות מיוחדות להארכת זמן השיקום.

מי זכאי? 🖱️

יש שיקום מקצועי גם לנפגעי עבודה, אך האמור להלן נוגע **למי שאינם נפגעי עבודה**.

זכאים מבוטחים לביטוח הלאומי שגילם 18 ושלושה חודשים עד גיל פרישה ובוועדה רפואית של המוסד לביטוח לאומי נקבע להם שיעור מינימום של 20% נכות משוקללת לצמיתות ועומדים בתנאים האלה:

1. עקב השלכות תפקודיות הנובעות מנכותם המבוטחים אינם מסוגלים לחזור לעבודתם או לעבוד בעבודה מתאימה אחרת התואמת את השכלתם, כישוריהם וניסיונם התעסוקתי הקודם.
2. המבוטחים זקוקים להכשרה מקצועית על מנת להשתלב בעולם העבודה.
3. המבוטחים מתאימים לשיקום מקצועי, ובסיומו יוכלו להשתלב בעבודה מפרנסת בשוק העבודה החופשי.

ניצד אפשר לממש את הזכות? ✓

1. יש להגיש טופס תביעה לשיקום מקצועי ולצרף מסמכים המעידים על השכלת התובעים, הכשרות מקצועיות שעברו וניסיונם בעבודה (אפשר להדפיס את הטופס ולמלאו ביד או למלא את הטופס ולשלוח אותו באופן מקוון באתר המוסד לביטוח לאומי: www.bit.ly/shikumtbl). יש להגיש את התביעה למחלקת השיקום בסניף הביטוח הלאומי הסמוך למקום המגורים.
2. פקיד השיקום של המוסד לביטוח לאומי ייעץ לפונים בבחירת מסלול לימודים ותעסוקה לאחר מפגש שבו יבחנו שאיפות הפונים, כישוריהם ומגבלותיהם.

להרחבה בעניין זה ראו סעיף 6.7, "שירותי שיקום מקצועי וסיוע בהשמה באגף השיקום במוסד לביטוח לאומי".